

1.0 AMAÇ

KTÜ Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Farabi Hastanesi morg biriminin işleyişiyle ilgili kuralları tanımlamak, hastanın hekim tarafından yasal olarak onaylanan ölüm raporundan sonra yapılacak işlemleri gerçekleştirmek, ölünün morga naklini sağlamak yasal işlemleri tanımlamak, cenaze hazırlığını sağlamak ve morg kullanımı ve temizliğinin yürütülmesi için kuralları belirlemektir.

2.0 KAPSAM

KTÜ Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Farabi Hastanesi morg çalışanları, hastane yönetimi, hekimler, hemşireler ve diğer çalışanları kapsar.

3.0 KISALTMALAR

ÖBS: Ölüm Bildirim Sistemi

EBYS: Elektronik Bilgi Yönetim Sistemi

EX: Eksitus

EKG: Elektrokardiyogram (Kalp Akım Grafiği)

MERNİS: Merkezi Nüfus İdare Sistemi

4.0 TANIMLAR

Eksitus: Hayati bulguların sona ermesi, ölüm hali

Morg: Ex'in koyulduğu soğuk yer

Amputasyon: Kesilen uzuvlar

Miat: Bir şeyin yerine yenisinin verilebilmesi için geçmesi gereken, kabul edilmiş süre, kullanma süresi.

Feçes: Dışkı

5.0 SORUMLULAR

• Başhekimlik
• Hastane Başmüdür V.
• Kalite Koordinatörlüğü
• Başhemşirelik
• Ana Bilim Dalı /Bilim Dalı Başkanları
• Sorumlu Hekimler
• Hastane Birim Sorumlu Hemşireleri ve Birim Çalışanları
• Morg Çalışanları

6.0 FAALİYET AKIŞI

6.1 HASTANIN ÖLÜMÜ CENAZENİN İLGİLİ BİRİMDEN ÇIKIŞI VE MORGTA TAŞINMASI

6.2 CENAZENİN HAZIRLIĞI MORG SÜRECİ VE MORGDAN ÇIKIŞI

6.3 CENAZENİN YIKANMASI

6.4 MORG SÜREÇLERİNDE ENFEKSİYONLARIN ÖNLENMESİ

6.1 HASTANIN ÖLÜMÜ CENAZENİN İLGİLİ BİRİMDEN ÇIKIŞI VE MORGTA TAŞINMASI

- Hastanın ölümü halinde, uygulanacak işlemlere başlamak için hekim tarafından Ölüm belgesi doldurulur.
- Hastanın ölüm haberi hastanın birinci derece yakınına telefonla servise çağrılarak bildirilir.
- Bilgi, sadece ilgili bölümün hekimi veya o bölüm için görevlendirilmiş nöbetçi hekim tarafından, birinci derece hasta yakınlarına verilir. Hastanede bilgi, ilgili bölümün hekimi tarafından verilir.
- Yataklı ünitelerdeki hasta ölümlerinde, görevli hemşire ve hekim tarafından öncelikle, hasta ya da hasta yatağının çevresi, diğer hastalardan ve hasta yakınlarından izole edilir.
- Hastanın tüm hayati bulgularının yitiminden yani hekimin eksitus kararından sonra, adli vakalarda son kez EKG çekilir ve hasta dosyasına kaldırılır.

- Daha sonra varsa hastanın monitörizasyonuna, tüm sıvı infüzyonlarına, drenaja, kateterizasyonuna ve O₂ inhalasyonuna, hemşire ve hekim tarafından son verilir. Hastaya bağlı olan ekipman ve tüpler çıkarılır.
- Hastanın bakımından sorumlu olan hemşire ve hasta bakım hizmetlisi tarafından; hastanın tüm giysileri çıkarılır. Vücudun kan, feçes ve idrarlı tüm bölgeleri hastanın hemşiresi ve hasta bakım hizmetlisi tarafından temizlenir.
- Cilt bütünlüğünün bozulmaması amacıyla, durdurulamayan kanama varsa, hekim tarafından sütüre edilerek durdurulur.
- Hemşire tarafından, hastanın göz kapakları açık ise kapatılır. Göz, ekstremiteler ve diş protezi varsa çıkartılır. Çenesi, çene altından başa doğru gaz sargı ile bağlanır. Kolları ve bacakları düzeltilir, kollar herhangi bir özel durum yok ise, vücuduna paralel hale getirilir. Ayak başparmakları sargı bezi ile birbirine bağlanır ve temiz çarşafa sarılır. Hasta adı-soyadı, protokol numarası, ölüm sebebi, tarih ve ölüm saatini gösteren etiketlerden; Bir tanesi hastanın göğsüne, bir tanesi çarşafın dışına yapıştırılır.
- Hasta sedyeye alınır görevli tarafından sedyeye morga taşınır.
- Hastanın eşyaları, hazırlanır, hastanın yakınları varsa güvenlik eşliğinde hasta yakınlarına teslim edilir.

6.2 CENAZENİN HAZIRLIĞI MORG SÜRECİ VE MORGDAN ÇIKIŞI

- İlgili birimden morga iletilen cenazeler, mesai saatleri içinde morg görevlisi tarafından morg dolabına baş tarafı öne gelecek şekilde yerleştirilir. Mesai saatleri dışında bu işi posta görevlisi yapar. Gönderilen cenazeye ait bilgilerin kayıtlı olduğu etiket cenazenin üzerindeki etiketle karşılaştırılarak dolabın üzerine yapıştırılır.
- Teslim edilen cenazenin adı-soyadı ve **EX**'in teslim saati görevli güvenlik personeli tarafından **EX** teslim defterine kaydedilir. Hastanın ölüm belgesi ile birlikte tüm kayıtları tamamlanır.
- Her hekim kendi şifresiyle **ÖBS** den ölüm bildirimini yapar. Değişiklik yapılacaksa bildirim yapan hekim değişikliği yapar. Başka bir hekim yapamaz.
- Ölüm belgesi üç nüsha çıkartılır ve bütün nüshalar morga hastayla birlikte gönderilir.
- Teslim alacak olan kişinin kimlik numarası, adresi ve telefon numarası ölüm belgesine doktor tarafından kaydedilir.
- Ölüm belgesini **EX**'in birinci derece yakınına bu bilgiler doğrultusunda imzalatılır.
- Morg görevlisi bir nüshayı hasta yakınına verir. Bir nüshayı kendi alır.
- Morg görevlisi **EX** olan hastaların bilgisayarda **MERNİS** sisteminden bildirimini yapar.
- **MERNİS** sistemden hastanın kimlik bilgileri, dosya numarası, ölüm tarihi ve ölüm saati kaydedilir.
- Morg görevlisi aynı zamanda **MERNİS** fihristi defterine barkot numarasıyla hastayı kaydeder.
- Morgdaki soğutma dolabının çalışıp çalışmadığı günlük kontrol edilir ve ısı takibi günlük yapılır.
- Morga alınan **EX** yakınlarının almak isteme talebine kadar morgda bekletilir, yakınları almak isteyince araç temini sağlanarak yakınlarına teslim edilir.
- Cenaze aracı geldiğinde ölüm belgeleri hazırlanan **EX** morgdan çıkartılır tabuta koyulur ve sedyeye araca taşınır.
- Morga gündüz morg görevlisi gece **EX**'i getiren personel girer.
- Çıkış yapılırken **EX**'in morg görevlisi tarafından kimlik kontrolü yapılır ve yakınlarına teşhis için gösterilir.
- Teşhis edildikten sonra görevli eşliğinde yakınlarına teslim edilerek araca eşlik edilir.
- Özel durumlarda **EX**'den kan örneği veya doku örneği alınacaksa **EX**'in olduğu birimdeki bir doktor tarafından morg görevlisi gözetiminde işlem yapılır ve doktor aldığı örneği gerekli birimlere gönderir veya iletir.
- Klinikte çalışanların ve morg personelinin güvenliği için hastane güvenlik görevlileri tüm süreçte gerekli birimlerde hazır bulunur.
- Hasta yakınlarına gerekli bilgilendirme klinikte doktor tarafından morgda morg görevlisi tarafından yapılır.

6.2.1 Adli Vakalarda Uygulama

- Tıbbî ve hukukî sakınca bulunduğu hallerde yasal mevzuata göre işlem yürütülür, cenaze sahipleri durum hakkında bilgilendirilir. Gerekenler kurum tarafından yapılır ve cenaze sahipleri bu konuda bilgilendirilir
- Adli vakalar epikriz raporlarıyla polis ekibi eşliğinde adli tıpa teslim edilir.

6.2.2 Morg fiziki koşullarının sağlanması ve izlenmesi

- 9 çelik paket tipi morg dolabı mevcuttur.
- Morg personeli tarafından cenaze dolaplarında günlük ısı takibi yapılmakta olup herhangi bir arıza durumunda teknik servise arıza kaydı oluşturulur. Arızalı dolap tamiri yapılanaya kadar kullanılmaz.
- Bebek cenazelerindeki kayma ve düşmeleri önlemine uygun olup, bebek çantası ile hasta yakınına teslim edilir.

6.2.3 Morg Alanına Giriş Çıkış Kuralları

- Hastane morg çıkışı hastane ana ve acil çıkışından ayrı olarak konumlandırılmıştır.
- Morga giriş çıkış morg personeli ve gece nöbetçi müdür tarafından kontrol edilir.
- Cenazenin kabulü ve teslimi giriş çıkış kurallarına uygun olarak yapılır.
- Gelen tüm cenazeler morg kayıt defterine kayıt edilir.
- Adli vakalarda savcılık izni olmadan cenazenin morgdan çıkışı yapılmaz.

6.2.4 Özel Durumlarda Sağlık Personelinin Cenazeye Erişimi ile İlgili Yetkilendirilmesi

Özel durumlarda EX'den kan örneği veya doku örneği alınacaksa EX'in olduğu birimdeki bir doktor tarafından morg görevlisi gözetiminde işlem yapılır ve doktor aldığı örneği gerekli birimlere gönderir veya iletir.

6.2.5 Cenaze Kimlik Doğrulama Süreçleri

- Cenaze hasta yakınlarına mutlaka kimlik doğrulaması yapılarak teslim edilir.
- Cenaze kimlik bilgileri, resmi kimlik bilgileri aracılığı ile ve yakınlarının cenazenin görsel teşhis onayı alınarak doğrulanır ve hasta yakınlarına morg defterine imza atılarak teslim edilir.

6.2.6 Morg Personelinin Güvenliğinin Sağlanması

Klinikte çalışanların ve morg personelinin güvenliği için hastane güvenlik görevlileri tüm süreçte gerekli birimlerde hazır bulunur.

6.2.7 Cenaze Yakınlarının Bilgilendirilmesi ve Gerekliğinde Desteklenmesi

- Hastanın ölümü halinde, uygulanacak işlemlere başlamak için hekim tarafından Ölüm belgesi doldurulur.
- Hasta yakınlarına gerekli bilgilendirme klinikte doktor tarafından morgda morg görevlisi tarafından yapılır.
- Hastanın ölüm haberi hastanın birinci derece yakınına telefonla servise çağrılarak bildirilir.
- Bilgi, sadece ilgili bölümün hekimi veya o bölüm için görevlendirilmiş nöbetçi hekim tarafından, birinci derece hasta yakınlarına verilir. Hastanede bilgi, ilgili bölümün hekimi tarafından verilir.

6.2.8 Yabancı Uyruklu Exlerin Bildirimi

- Aynı şekilde yapılır ve nüfusa bildirilir.
- Konsoloslukla iletişime geçilir.
- Konsolosluk veya hasta yakınının isteğine göre belediyelerden cenaze aracı istenir.
- Yakınları varsa cenaze son kez yakınlarına gösterilip teyit edilerek hasta yakınlarına veya konsolosluğa verilir.

6.2.9 Miadında Ölü Doğan Bebekler

- Erişkin Ex'e yapılan işlemlerin aynısı yapılır.
- Bebek taşıyıcı çantaya koyulur, sabitlenir ve yakınına teslim edilir.

6.2.10 Miadını Doldurmadan Olan Ölü Doğumlar

- Ölü doğan fetüs 500gr dan büyükse ölüm belgesi hazırlanır, 500gr dan küçükse tutanak düzenlenerek morga gönderilir ve yakınlarına teslim edilir.
- Patoloji incelemesi istenirse doktor tarafından patolojiye gönderilir, patolojideki inceleme bitince evraklarla birlikte morga gönderilir ve hasta yakınları ile iletişime geçilerek EX teslim edilir.
- Hasta yakını almak istemezse imza alınarak morg görevlisi tarafından uygun mezarlığa gömülmesi için gönderilir.

6.2.11 Uzun, Ampute Ekremite ve Organların Defn Uygulaması

- Patoloji incelemesi istenirse doktor tarafından patolojiye gönderilir, patolojideki inceleme bitince evraklarla birlikte morga gönderilir ve hasta yakınları ile iletişime geçilerek teslim edilir.
- Hasta yakını almak istemezse imza alınarak morg görevlisi tarafından uygun mezarlığa gömülmesi için gönderilir.

6.2.12 Sahibi Olmayan Cenazelerde İzlenen Süreç

- Sahibi olmayan cenazelerde savcılık makamına gerekli bilgilendirme yapılır.
- 15 gün bekleme süresi sonunda cenazenin sahibi bulunamaz ise belediyeye teslim edilir.
- Savcılığın vereceği talimat doğrultusunda belediyeye teslim edilir.

6.3 CENAZENİN YIKANMASI

- Hasta yakını cenazenin hastanede yıkanmasını istiyorsa; malzemeler hasta yakını tarafından temin edilir.
- Her EX in yıkanmasında ayrı malzeme kullanılır ve kalan malzemeler uygun şekilde atılır.
- Erkekse morg görevlisi tarafından yıkanır bayansa dışardan bayan görevli istenir.
- İsteyen hasta yakını cenaze yıkanmasına katılır.
- Morg içinde Klinik Birim Bazında '*Koruyucu Ekipman Listesine*' göre Kişisel Koruyucu Ekipmanlar bulundurulmalı ve kullanılmalıdır.

6.4 MORG SÜREÇLERİNDE ENFEKSİYONLARIN ÖNLENMESİ

- Morgun temizlik ve kontrolü "*Morg Ünitesi Enfeksiyon Önleme Talimatına*" göre uygun şekilde yapılır.
- Morg buzdolabının iç ve dış temizliği ile cenazelerin yıkandığı masanın temizliği her cenaze sonrası ve rutin olarak haftada bir yapılır.
- Temizlik temiz alandan kirli alana doğru yapılır.
- Temizlik önce su ve deterjanla yapılır. Cenaze dolapları ve yıkama alanları her kullanımdan sonra, cenaze enfekte ise su ve deterjandan sonra 1/10luksodyum hipoklorit(çamaşır suyu, bir litre suya100cc) veya klor tabletle(1litre suya2 tablet)hazırlanmış solüsyon kullanılır. Cenaze yıkayan kişi cenazelerin tanısına bakılmaksızın tüm yıkama işlemleri esnasında "*Standart Önlemler ve İzolasyon Önlemleri Prosedürü*" ne uymalıdır.
- Morg çekmecelerinin sıcaklık derecesi 0 ile -5 C arasında olur ve günlük sıcaklık takibi "*Morg Sıcaklık Takip Formu*" na kaydedilir.
- Yapılan temizlik "*Temizlik Kontrol Formu*" ile kayıt altına alınır.
- Bekleme alanı olarak morg girişinde oturma alanları bulunmaktadır. Bekleme alanları günlük olarak hastane temizlik protokolüne uygun temizlenmektedir.

7.0 KAYNAKLAR

7.1Ölüm Belgesi

7.2Morg Ünitesi Enfeksiyon Önleme Talimatı

7.3Standart Önlemler ve İzolasyon Önlemleri Prosedürü

7.4Temizlik Kontrol Formu

7.5Morg Sıcaklık Takip Formu